

CD KLASSIEK

**Violoconcerto en zo
Mozart, Beethoven,
Brahms**

Historische opnamen kunnen Heen balsem zijn voor de ziel. Zeker in tijden waarin op de luisteraar zoveel jong, maar vaak nog niet geheel ontbolsterd talent wordt losgelaten, is het goed eens te kunnen terugvallen op 'vaste waarden uit het verleden'.

In dit geval is die vaste waarde niemand minder dan de violist David Oistrach die met het Tsjechisch Filharmonieorkest, in de jaren 1950 zowaar, schitterende opnamen maakte voor het platenmerk Supraphon, toen een topmerk achter het IJzeren Gordijn. Dit label bestaat nog steeds en het onderneemt lofwaardige pogingen om die 'schatten op zolder' opnieuw toegankelijk te maken. En het zijn echte schatten die gebundeld werden op deze cd.

Het derde violoconcert van Mozart (KV 216) is een jeugdwerk, maar al helemaal uitgepuurd. Beethovens tweede romance voor viool en orkest uit 1798 werd nauwelijks twintig jaar later gecomponeerd en is zowat samen te vatten als een lied zonder woorden. Eigenlijk gaat het om één prachti-

ge solomelodie voor viool met een bescheiden begeleiding vanwege het orkest. Meer is ook niet nodig: de violoconcerto is heerlijk en onvergetelijk op zichzelf.

In de zomer van 1878, honderd jaar na Mozarts compositie, zet Brahms zich aan zijn schrijftafel en draagt hij zijn eerste concerto voor viool en orkest opus 77 op aan zijn vriend, de violovirtuoos Joseph Joachim. Het is een groots opgezet symfonisch werk waarin de viool aartsmoeilijke partijen te verwerken krijgt. Die solo's zijn niet zo zeer bedoeld als bravourestukken, maar dienen echt de thematische ontwikkeling van het werk. Hun moeilijkheidsgraad kan er soms toe leiden dat er geen muziek meer te horen lijkt, maar vooral technische macht of onmacht van de violist. Met een solist als David Oistrach, een van de allergrootste violisten van de voorbije eeuw, lijkt die complexiteit opgelost in de lucht. En stroomt de muziek als een ruime rivier in een wondermooi landschap. *A thing of beauty is a joy forever*. Wat echt mooi is, blijft dat altijd, wist de dichter Keats al. (JC)

Wolfgang Amadeus Mozart, *Violoconcerto nummer 3*, Ludwig van Beethoven, *Romance voor viool en orkest nummer 2* & Johannes Brahms, *Violoconcerto opus 77*, door David Oistrach (viool) en het Czech Philharmonic Orchestra onder leiding van Karel Ancerl, 1 cd, Supraphon Archiv (distributie codex), SU 4015-2, 12,90 euro.

CD KLASSIEK

**Hooglied
Palestrina**

Pro Cantione Antiqua, dat al in de jaren 1960 ontstond, was lange tijd het lichtende voorbeeld voor vertolkingen van oude muziek in 'Britse stijl'. Op deze cd horen we een opnieuw uitgebrachte, fijne uitvoering uit 1994 van het Hooglied in de zetting van Giovanni Pierluigi da Palestrina (1524-1594), de 'prins der muziek'. Als er iemand ooit geestelijke muziek kon componeren, dan zeker Palestrina. Hij schreef meer dan honderd grote missen, meer dan 250 motetten, acht Magnificats en nog eens zestig geestelijke madrigalen. En dat alles deed hij in een verfijnde en tot in de puntjes gepolijste vorm. Zijn polyfonie is al veel meer gericht op de ver-

staanbaarheid van de tekst dan dat het geval was bij de meesters van de Vlaams-Bourgondische school. Al was hij niet zo vernieuwend als 'onze' Lassus, die hij trouwens opvolgde als kapelmeester van de Sint-Jan van Lateranen in Rome. Palestrina's muziek is vloeiend en vol heerlijke klanken waarin alle individuele zanglijnen versmelten en tot eenheid komen. Een prachtig voorbeeld daarvan is dit wondermooie Hooglied waarin de muziek haast onafgebroken voortgolft en je meeneemt in een hoge vlucht. Je zou er haast bij vergeten dat Palestrini dit Hooglied opdroeg aan een paus, die hem opgedragen had de Romeinse liedboeken te versoberen en te vereenvoudigen. Kortom, Palestrina's Canticum canticorum mag ondergebracht worden bij de allergrootste werken uit de koorliteratuur. (JC)

Giovanni Pierluigi da Palestrina, *Canticum canticorum salomonis*, door Pro Cantione Antiqua, Helios reeks, hypérion (distributie Livial), CDH55095, 9,40 euro.

BOEK CITATEN

**Woorden bij een wonder
Jan Willems**

Geregeld geeft het Davidsfonds tegenwoordig zogenoemde koesterboekjes uit. Daarmee benoemt de uitgever zijn bevallig vormgegeven uitgaven met citaten over een bepaald thema, die bedoeld zijn om cadeau te doen of te gebruiken als inspiratiebron wanneer u bijvoorbeeld een wens-

kaart moet schrijven. In *Welkom wonder* verzamelt Jan Willems ditmaal wijze woorden over kinderen, van geboorte en (groot)ouderschap over opvoeding tot loslaten en verdriet.

„Bij de geboorte van mijn kleindochter Marieke had ik het gevoel dat mijn leven daardoor nog meer 'vervuld' was, nog extra zin en kleur kreeg”, legt de auteur uit in zijn voorwoord. „Dit boekje gaat over alle gevoelens die te maken hebben met het krijgen van kinderen en kleinkinderen: dankbaarheid, ontroering, warmte, verwondering en de grote Liefde van ouders en grootouders.”

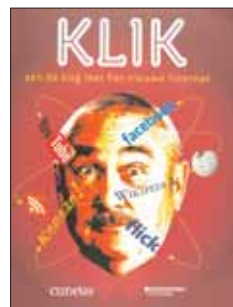
In de eerste hoofdstukken, over verwachting en geboorte, leest u vooral teksten die van geboortekaarten werden geplukt. Verder in het boekje komen de meest uiteenlopende figuren aan het woord, van Boeddha tot Studio-Brusselpresentator Tomas De Soete en van Friedrich Fröbel, ini-

tatiefnemer van de gelijknamige methodescholen, tot Albert Einstein.

Welkom wonder bevat meer mierzoete dan prikkelende citaten, maar vooral het hoofdstuk over opvoeden kan toch tot denken aanzetten. „Opvoeden is geen losstaande actie, maar iets wat je automatisch doet door te leven en je kinderen daarin mee te nemen”, meent bijvoorbeeld de Nederlandse filosoof Jan Bransen. „Je focus moet daarom niet liggen op het kind, maar op jezelf. Zorg maar gewoon voor je eigen leven.” (JVH)

Jan Willems, *Welkom wonder. Wensen voor het leven*, Davidsfonds, Leuven, 2011, 79 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 5826 776 4.

BOEK PRAKTISCH

**Het nieuwe internet
voor beginners
Inne Van Engeland**

E-mailen en surfen hebben veel mensen intussen onder de knie, maar het internet is veranderd. Tegenwoordig kun je ook vrienden zoeken op Facebook, een

nieuwe klerkast kopen op Kapaza of online een radioprogramma van gisteren beluisteren. Sommige ouderen zijn vlug met die nieuwe ontwikkelingen weg, maar zoals bij elke technologische evolutie blijven er anderen achter. Voor hen ontwikkelde de sociaal-culturele vereniging Curieus *Klik*, een mobiele internetklas die u kunt boeken om een groep mensen in te wijden in YouTube, Wikipedia, Facebook en meer. De leidraad voor de lessen is nu uitgegeven als boek.

Stap voor stap wordt uitgelegd wat je op de verschillende soorten websites kunt doen. Elke stap wordt geïllustreerd met een afbeelding van de betreffende pagina op internet en met grote rode pijlen wordt aangeduid waar je moet op letten. Af en toe zet een opdracht aan om daadwerkelijk

aan de slag te gaan. Het geheel is een heel duidelijke handleiding voor echte beginners.

Klik wijst overigens ook telkens op de risico's van elke website en op de kleine gebruiksproblemen die je aanvankelijk kunt ondervinden. Zo kan het op Facebook verwarrend zijn, dat klikken op de titel van een bericht wel naar de volledige tekst leidt, maar klikken op de foto van de afzender naar zijn of haar profiel. En op een nieuwssite moet je soms goed zoeken tussen de kleine lettertjes om je van een nieuwsbrief uit te schrijven. (JVH)

Inne Van Engeland, *Klik. Aan de slag met het nieuwe internet*, Davidsfonds, Leuven, 2011, 212 blz., 18,50 euro, ISBN 978 90 5826 784 9.

BOEK GESCHIEDENIS

**Begijnen en begijntjes
Monika Triest en anderen**

Ooit telde ons landje honderden begijnhoven. Alle grote Vlaamse steden hadden er meerdere, kleine steden minstens een kleintje. In de begijnhoven woonden religieuze vrouwen samen in een uniek verband. Ze verbonden zich aan een welbepaalde leefgemeenschap, een convent, waarin ze werden 'ingekleed'. Begijnen beloofden slechts gehoorzaamheid aan de regel van het begijnhof, niet aan een orde. Ze legden geen gelofte van armoede af en konden ten alle tijd hun convent verlaten. Ze bleven dus 'vrije vrouwen'. Die vrijheid ging vroeger ver. Zo kookten begijnen ieder hun eigen potje. Het bestuur van een begijnhof lag in handen van een grootjuffrouw. Een priester stond in voor de spirituele dienstverlening, maar woonde meestal buiten de muren.

Begijnen mogen we voorwaar niet bestempelen als kwezels. Ze waren zelfstandige religieuze vrouwen die hun eigen haarden bestuurden. Dat leidde vaak tot conflicten met wereldlijke en geestelijke heren. De begijnen verdienden hun eigen kost door textielwerk, vandaar dat ze tot op de dag van vandaag worden geassocieerd met kantklossen. Sommige begijnen hadden zelfs eigen bedrijfjes in de beslotenheid van het 'hof'. Ook onderwijs aan arme meisjes namen de begijnen ter harte.

In dit kleurrijke boek wordt voor het eerst de volledige geschiedenis van één begijnhof geschilderd, met name het Sint-Elisabethbegijnhof in Sint-Amandsberg bij Gent. Bewust begijnhof is de voortzetting van het oude Sint-Elisabethbegijnhof in de Gentse binnenstad. De lezer ontwikkelt een uitgebreid inzicht in de geschiedenis van het Gentse begijnenleven. In het midden van de negentiende eeuw gebeurde er alvast iets unieks in de begijnengeschiedenis: het hele begijnhof met zeventien inwoners verhuisde naar een randgemeente, waar de hertog van Arenberg een groot perceel ter beschikking stelde. De verhuizing geschiedde onder druk van het liberale stadsbestuur, dat de oude godshuizen (toen al in handen van de overheid) wilde verkopen of slopen, waardoor de begijnen uit hun

huizen dienden gezet. Op 29 september 1874 werd het nieuwe begijnhof ingehuldigd. Dat werd een triomfantelijke gebeurtenis. Deze hele geschiedenis wordt belicht vanuit documenten van toen. Zo tonen de auteurs ook aan dat er een traditie was van families die hun dochters, zussen en nichten naar welbepaalde conventen stuurden.

In 1990 waren er in Sint-Amandsberg nog maar een paar begijnen over. In 2003 verhuisde de laatste begijn. Toch kunnen we uit het historische overzicht opmaken dat de neergang van de begijnen eigenlijk al vele tientallen jaren voordien was ingezet. Dat is vreemd, omdat de leefvorm misschien moderner oogt dan het 'klassieke' religieuze leven dat het uiteindelijk overleefde. De vraag van de auteurs of begijnen nog relevant zijn voor de mens van vandaag blijft echter onbeantwoord. (EDS)

Monika Triest, Guido Van Poucke & Cecile Vanooteghem, *Grote Madammen*, Altiora, Averbode, 2011, 275 blz., 39,50 euro, ISBN 978 90 317 3238 8.